

Sygn. akt I ACz 906/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący: SSA Barbara Górczanowska (spr.)

SSA Maria Kus Trybek

SSA Zbigniew Ducki

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2013 roku w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **K. R.**

przeciwko **R. R. (1)**

o separację

na skutek zażalenia pozwanego od pkt I postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 5 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 16/13

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

W sprawie o separację powódka wniosła o udzielenie zabezpieczenia na czas toczącego się postępowania poprzez zobowiązanie pozwanego do przyczyniania się do zaspokajania potrzeb małoletniego syna J. kwotami po 2.500 zł miesięcznie, płatnymi z góry do 10-go dnia każdego po sobie następującego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od stycznia 2013 r. W uzasadnieniu wniosku wskazała, iż w dochodzonej tytułem zabezpieczenia kwocie zawiera się suma deklarowanej przez pozwanego dobrowolnej jego partycypacji w kosztach utrzymania syna (1.000 zł) oraz pozostałych, dodatkowych kosztów utrzymania dziecka. Wbrew twierdzeniom, od stycznia 2013 r. pozwany nie partycypuje w sposób rzeczowy w kosztach utrzymania małoletniego, powódka zmuszona zaś została do oddania karty do bankomatu i nie ma dostępu do innych środków niż własne wynagrodzenie. Przedkładając szczegółowe zestawienie miesięcznych kosztów utrzymania chłopca, koszty te powódka oszacowała na kwotę 3.500 zł; składają się na nią wydatki na wyżywienie (500 zł), kosmetyki i środki czystości (200 zł), odzież i obuwie (340 zł), zajęcia dodatkowe (720 zł), zapewnienie niezbędnej opieki medycznej (190 zł), wydatki związane z rekreacją (500 zł) i szkołą (700 zł) oraz niezbędną partycypacją w kosztach utrzymania domu (około 350 zł). Wskazała, że poza wynagrodzeniem za pracę (1.500 zł) nie ma innych źródeł dochodu, w związku z czym zmuszona jest korzystać z pomocy finansowej rodziny i przyjaciół podczas, gdy pozwany uzyskuje miesięczne dochody rzędu 7.000 zł.

Postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, udzielił zabezpieczenia na czas trwania postępowania rozwodowego poprzez zobowiązanie pozwanego R. R. (1) do przyczyniania się do zaspokajania potrzeb małoletniego syna stron J. R. ur. (...) kwotą po 1.500 zł miesięcznie, płatną z góry do rąk matki dziecka K. R. do 10-go dnia każdego kolejnego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia płatności którejkolwiek z należnych rat, począwszy od stycznia 2013 r., w pozostałym zakresie wniosek oddalił.

Według ustaleń Sądu Okręgowego Katarzyna S.-R. i R. R. (2) pozostają w związku małżeńskim, z którego posiadają małoletniego syna J. ur. (...) Małżonkowie zamieszkują wspólnie w M., w nowowynbudowanym domu, do którego wprowadzili się w 2011 r. Sytuacja materialna rodziny jest bardzo dobra; powódka zatrudniona jest w pracowni protetycznej w L. i uzyskuje dochód rzędu 1.500 zł miesięcznie, pozwany z wykształcenia jest artystą-muzykiem, pracuje w swoim zawodzie z łącznym wynagrodzeniem około 6.000-7.000 zł miesięcznie z czego pokrywa koszty utrzymania domu, w którym mieszka rodzina (opłaty za gaz, podatek od nieruchomości) oraz spłaty rat kredytowych w łącznej kwocie około 3.000 zł miesięcznie. Opłaca także małoletniemu kształcenie w szkole muzycznej w kwocie 430 zł miesięcznie; systematycznie też przekazuje na specjalny program oszczędnościowy dla dziecka kwoty po 150 zł.

Sąd Okręgowy podał, że małoletni J. jest uczniem klasy pierwszej szkoły podstawowej w L.. Rozwija się prawidłowo i nie sprawia trudności wychowawczych. Od urodzenia chłopiec pozostaje w stałym leczeniu gastrologicznym i kardiologicznym Instytutu (...) w P.. Na chwilę obecną jego stan zdrowia jest ustabilizowany, choć chłopiec wymaga kontrolowanej diety, ma osłabioną odporność i częściej zapada na infekcje. Małoletni jest dzieckiem uzdolnionym muzycznie, wykazuje również zainteresowania paleontologią.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z treścią art. 730 § 1 k.p.c., w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd można żądać udzielenia zabezpieczenia, przy czym w sprawach o alimenty, jak stanowi art. 753 k.p.c., podstawą zabezpieczenia jest jedynie uprawdopodobnienie istnienia roszczenia. Stosownie do treści art. 27 k.r.o. obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny trwa przez cały okres małżeństwa i gaśnie dopiero z chwilą jego ustania lub unieważnienia. Objęty nim obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb małoletnich spoczywa w równym stopniu na obydwójgu małżonkach, w tym również na pozwanym (art. 133 § 1 k.r.o.). Ponieważ, jak wynika z relacji powódki, w ostatnim czasie pozwany nie wywiązuje się należycie z tego zobowiązania, Sąd uznał za zasadny jej wniosek o udzielenie zabezpieczenia kosztów utrzymania wspólnego małoletniego syna na czas trwania postępowania. Odmiennej oceny w tym zakresie nie uzasadnia dobrowolna nawet partycypacja pozwanego w tych kosztach, jak się bowiem podnosi w literaturze kwestia ta - ze względu na doniosłe społeczne znaczenie - nie może być pozostawiona wyłącznie dobrej woli ojca (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1952 r., sygn. IC 687/51, NP z 1953 r., Nr 7).

Rozstrzygając o wysokości kwot, którą pozwany powinien partycypować w bieżących kosztach utrzymania małoletniego, Sąd Okręgowy wziął pod uwagę potrzeby związane z etapem jego rozwoju oraz fakt, iż udział w zaspokajaniu uzasadnionych potrzeb poszczególnych członków rodziny obciąża każdego z małżonków - stosownie do sił, możliwości zarobkowych i majątkowych (art. 135 § 1 k.r.o.). Sąd uznał jednak przedstawione przez powódkę zestawienie kosztów utrzymania małoletniego za zawyżone, zwłaszcza że powódka nie uprawdopodobniła w żaden sposób by kwoty objęte wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia były niezbędne do zaspokojenia jego potrzeb. O ile deklarowane wydatki na wyżywienie i leczenie uzasadnione są schorzeniami zdrowotnymi chłopca, a wydatki na kosmetyki czy odzież - stosunkowo wysokim standardem życia rodziny, o tyle powódka nie wykazała z czego wynikają tak znaczne miesięczne wydatki jakie wiąże z uroczystościami rodzinnymi czy innymi rozrywkami (500 zł) a dodatkowo wydatkami szkolnymi (700 zł), które ze swej istoty mają charakter okresowy bądź incydentalny zwłaszcza, że nie wlicza do nich zajęć dodatkowych dla chłopca, ogólnie wyliczanych na kwotę 720 zł miesięcznie, których zresztą również nie precyzuje. Z ustaleń wynika zaś, że chłopiec jest uczniem szkoły muzycznej, a wydatki z tego tytułu zamykają się aktualnie w kwocie 430 zł miesięcznie, które przynajmniej do niedawna pokrywał w całości pozwany. Ma to znaczenie o tyle, o ile alimenty - przy zachowaniu dotychczasowego standardu życia małoletniego - mają na celu pokrycie nie wszystkich potrzeb uprawnionych, a jedynie tych usprawiedliwionych. W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji uznał, iż biorąc pod uwagę wiek chłopca, dotychczasowy standard życia rodziny i usprawiedliwione jego potrzeby, pozwany winien partycypować w kosztach jego utrzymania kwotą po 1.500 zł miesięcznie. Kwota ta, zdaniem Sądu, jest wystarczająca dla zapewnienia stabilności poziomu jego sytuacji materialnej na czas trwającego postępowania, również przy uwzględnieniu niezbędnego udziału w kosztach utrzymania domu, które na chwilę obecną, w ramach porozumienia małżeńskiego, w znacznej części obciążają pozwanego. W ocenie Sądu ustalona kwota nie jest również wygórowana zwłaszcza, że odpowiada szacowanej przez pozwanego wysokości

miesięcznych wydatków na małoletniego. Uwzględnia również jego możliwości zarobkowe i majątkowe, również przy ustaleniu, iż to pozwanego obciąża obowiązek spłat rat kredytu.

Sąd zasądził od pozwanego wymienione kwoty od stycznia 2013 r., stosownie bowiem do ugruntowanego w orzecznictwie poglądu, Sąd wydając postanowienie o obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb dzieci stron w czasie trwania procesu może ustalić wcześniejszą datę realizacji tego obowiązku niż data wydania postanowienia o zabezpieczeniu. Uprawniony do alimentacji może domagać się alimentów również na czas od wniesienia powództwa lub zgłoszenia w tym zakresie żądania (por. m.in. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 1995 r., sygn. III CZP 86/95, Lex nr 4258).

Sąd miał nadto na uwadze, iż istotą instytucji zabezpieczenia kosztów utrzymania rodziny jest tymczasowe zapewnienie środków materialnych członkom rodziny na czas trwającego procesu i w każdej chwili możliwa jest jego zmiana. Szczegółowa analiza sytuacji majątkowej stron będzie przedmiotem postępowania dowodowego i dopiero w toku postępowania Sąd oceni rzeczywiste ich możliwości alimentacyjne oraz potrzeby małoletniego syna stron. W tym stanie rzeczy, na zasadzie art. 753 k.p.c. orzeczono jak w pkt I sentencji postanowienia, oddalając wniosek w pozostałym zakresie (pkt II).

Powyższe postanowienie w części uwzględniającej wniosek powódki zaskarżył pozwany, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie wniosku powódki o udzielenie zabezpieczenia względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Pozwany zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że nie są przez pozwanego w pełni zaspokajane usprawiedliwione potrzeby małoletniego syna stron, a nadto pozwany jest w stanie łożyć tytułem alimentów na rzecz małoletniego kwoty po 1.500 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu zażalenia pozwany zarzucał, że aktualnie osiąga miesięczny dochód około 4.500 zł netto, Gdynie jest w stanie dalej świadczyć usług na podstawie umów zlecenia, ze względu na trudną sytuację rodzinną i złą kondycję psychiczną. Ponadto pozwany ponosi wszystkie koszty utrzymania domu, w którym strony nadal zamieszkują a także spłaca raty kredytu hipotecznego i innych kredytów zaciągniętych przez strony, a z tego tytułu wydatkuje około 4.500 zł miesięcznie, w związku z czym zmuszony jest korzystać z pomocy rodziców. Pozwany ponosi także niektóre koszty utrzymania syna, między innymi opłaca szkołę muzyczną kwotą 420 zł miesięcznie oraz jego leczenie i dojazdy do lekarzy, finansuje zakup sprzętu komputerowego dla syna, kupuje mu odzież, zabawki, część produktów spożywczych. Pozwany kwestionował także koszty utrzymania syna, który wprawdzie powinien korzystać z diety ale z niej nie korzysta.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanego nie znajduje uzasadnionych podstaw.

Nie sposób podzielić stanowiska skarżącego, domagającego się oddalenia wniosku o zabezpieczenie. Powyższe spowodowałyby przerzucenie całego ciężaru utrzymania i wychowania wspólnego dziecka stron na powódkę, podczas gdy na skarżącym również ciąży obowiązek alimentacyjny względem syna, wynikający z samych więzów rodzinnych. Nie są trafne zarzuty skarżącego, kwestionujące wysokość zabezpieczonej kwoty w odniesieniu do jego sytuacji majątkowej. Wskazać należy, że skarżący, na którym ciąży obowiązek alimentacyjny względem dziecka, nie może upatrywać przesłanki zwalniającej z tego obowiązku w niemożności ponoszenia kosztów utrzymania syna bez uszczerbku dla własnego utrzymania. Rodzice winni bowiem podzielić się z dziećmi każdym, nawet najszczuplejszym dochodem, a postawa pozwanego, przedkładającego własne potrzeby nad potrzeby dziecka nie zasługuje na akceptację. Sam fakt, iż przyczynianie się do kosztów utrzymania dziecka stanowi dla zobowiązanego do alimentacji niedogodność finansową, nie zwalnia go z obowiązku spełniania swych zobowiązań alimentacyjnych, zwłaszcza w sytuacji, gdy matka małoletniego swój obowiązek alimentacyjny wypełnia także poprzez osobiste starania o jego wychowanie. Akcentowane przez skarżącego trudności finansowe, związane z niemożnością dalszego świadczenia usług na podstawie umów zlecenia w związku z trudną sytuacją rodzinną i jej wpływem na kondycję psychiczną pozwanego, nie mogą prowadzić do uchylenia ciężącego na pozwanym obowiązku alimentacyjnego, skoro okoliczności

niniejszej sprawy nie wskazują, by po stronie skarżącego istniały obiektywne przeszkody, uniemożliwiające mu całkowicie przyczynianie się do utrzymania małoletniego syna. Pomijając kwestię, że twierdzenia pozwanego o jego złej kondycji psychicznej i jej wpływie na możliwość wykonywania przez niego pracy, są całkowicie gołosłowne, należy podkreślić, że orzeczenie rozwodu małżeństwa stron poprzedzone sprawą sądową w żaden sposób nie mogą mieć wpływu na poziom życia dziecka. Pozwany zdając sobie z tego sprawę powinien wręcz zintensyfikować swoje wysiłki aby zapewnić dziecku życie na dotychczasowym poziomie a nie rezygnować z możliwości zwiększenia swoich dochodów.

Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, że możliwości zarobkowe osoby zobowiązanej do alimentacji określa się zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o. nie według faktycznie osiągniętych dochodów, ale według tego, jakie dochody może osiągnąć zobowiązany do alimentowania przy założeniu, że dokłada wszelkich starań i swoje możliwości zarobkowe w pełni wykorzystuje. Podkreślić należy, że zakres obowiązku alimentacyjnego może i powinien być większy od wynikającego z faktycznych zarobków i dochodów zobowiązanego, jeśli przy pełnym i właściwym wykorzystaniu jego sił i umiejętności zarobki i dochody byłyby większe, a istniejące warunki społeczno-gospodarcze i ważne przyczyny takiemu wykorzystaniu nie stoją na przeszkodzie (por. orzeczenie SN z dnia 9 stycznia 1959 r. 3 CR 212/59, OSPiKA 1960, poz. 41). Pozwany ma znaczne możliwości osiągania wysokich dochodów, które w niedalekiej przeszłości wykorzystywał, od wielu lat utrzymuje się z pracy w szkołach muzycznych, prowadzi indywidualne zajęcia muzyczne, świadczy usługi. Pozwany nie wykazał ani nawet nie uprawdopodobnił by w obecnej sytuacji jego możliwości zarobkowe były w jakikolwiek sposób ograniczone.

Bez wpływu na treść rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie pozostają również kwestie rozliczeń małżonków co do zaciągniętych przez nich kredytów, tym bardziej, że i powódka uczestniczy w ich spłacie. Okoliczność, że powódka współdziała w wykonywaniu obowiązków rodzicielskich względem małoletniego, została przez Sąd I instancji uwzględniona, czego wyraz dał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia, argumentując rozstrzygnięcie w przedmiocie częściowego oddalenia wniosku powódki. Co więcej, zauważyć należy, że sam skarżący w złożonym zażaleniu podaje, że oprócz opłacania szkoły i ponoszenia kosztów utrzymania domu przeznaczają na zaspokojenie potrzeb małoletniego dalsze kwoty. Już samo to twierdzenie skarżącego wskazuje, że łączona przez niego kwota nie pokrywa wszystkich wydatków, niezbędnych dla zaspokojenia potrzeb małoletniego. Sam zaś fakt dobrowolnego przekazywania dodatkowych kwot przez powoda na rzecz małoletniego syna stron nie stanowi podstawy do oddalenia wniosku o zabezpieczenie alimentów związanych ze zwiększonymi potrzebami dziecka. Sąd wydaje bowiem postanowienie w tej materii niezależnie od tego czy druga strona płaci pewne sumy dobrowolnie czy też nie, gdyż – jak wskazano powyżej – przesłanką udzielenia zabezpieczenia w tym przedmiocie nie jest uprawdopodobnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Nie może także budzić wątpliwości wysokość ustalonych przez Sąd Okręgowy kosztów utrzymania małoletniego, bowiem uwzględnił Sąd zarówno wiek i potrzeby dziecka, jak i dotychczasowy wysoki poziom życia stron. Jak wyżej wskazano, podane przez powódkę zestawienie koniecznych wydatków zostało zweryfikowane, choćby w zakresie wydatków szkolnych czy zajęć dodatkowych, jednakże brak jest podstaw do kwestionowania podnoszonych wydatków na wyżywienie małoletniego, które powódka określiła na kwotę 500 zł. Zadaniem Sądu nie jest weryfikacja poszczególnych składników pożywienia dziecka i odnoszenie się do ich zasadności. Niezależnie od tego, czy wobec dziecka jest stosowana dieta czy też nie, zasady doświadczenia życiowego pozwalają wymienioną kwotę zaakceptować uwzględniając ją w uzasadnionych kosztach utrzymania.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.